

ЗИМА 2023 № 1 (120) РІК XXXI

ВАТРА

Ту мене мати породила, солодким молоком кормила, ту хочу жити умирати, де жили мій отець і мати

Христос Раддається!

Радости, спокою і родинного тепла
Не лем на час
Різдва Христового
А разом з тим
Щасливого 2023 року
З мирним небом
І довгоочікуваном перемогом
Читачам часопису «Ватра»
Нашим організаціям
Шитким лемкам бажає

Головна Управа ОЛ
і редакція квартальника «Ватра»

Різдвяні Свята

Там, в Карпатах...
Про них я з пам'яті читаю.
Про них бабуся, мама, тато
Мені, дитині говорили
Коли жили:
- В світі нема такого раю,
Ніде нема такого краю,
Якого мали ми...
Я син земель рідних
Влітаю
Під ялівець, що пнеться в небо
Під смерека, що край дороги
Говорить з Богом...
Там стаю
В думках.
Там читаю
І співаю
Коляди
Які жили
В селі
Ім'я якому Улюч...
Чуєш їх?
Я коли приходять Різдвяні Свята
Завжди
Чую.

Василь Шляхтич

ІДЕ ЗЬВІЗДА ЧУДНА

ЛЕМКИ – УКРАЇНІ

ТЕКСТ АННА БУКОВСКА

Все Новий рік несе надію, же буде ліпший од того який маме тепер. Так било и глони коли зме чекали Нового року, робили зме новорічни постанови, што хочеме помінати в нашім житю, може більше часу посвятиме родині, а може зачнеме реалізувати наши пляни давно одложени деси на бік. Шитки запам'ятаме 24 лютого, втовди прийшло зло зі сходу. Росія зачала війну в Україні. На початку з тривогом зачали зме слухати інформації, де і што ся діє. Люде перелякани, страх о свій дім, а як війна прийде до нас? Тисячи люди зачали ся переміщати до границі з Польщом. Їхали, ишли. Стояли по пару дни, жеби перейти границу. Переходили піше, переїжджали потягами, автами. Коли єй перейшли, переїхали, то што дальше? Найперше приїжджали люде яки мали в Польщі родину, родина забрала їх під свій дах. В мережі повстают групи люди котри хочут помагати. Можна било прочитати «Можу поїхати на границу і перевезти 5 чи 10 осіб», «Буду їздити до Львова тільки разів кілька треба і перево-

IDE ŻWIZDA CZUDNA
łemkowskie koładowanie

08.01.2023
godz. 16:00

ul. Kraszewskiego 177
cerkiew greckokatolicka
w Krynicy-Zdroju
wstęp wolny

Мар'янна Железна і Фоґаш (Словаччина)
Marianna Železná i ĽH Fogaš (SK)

Благовіст – хор греко-католицької парохії в Криниці (Польща)
Blahowist – chór parafii greckokatolickiej w Krynicy-Zdroju (PL)

Organizator

Kolo Terenowe Zł w Krynicy-Zdroju

FUNDACJA

Partner Fundacja PZU

Patronat medialny

Зміст:

- 3 ЛЕМКИ – УКРАЇНІ - А. Буковска
- 6 М'ЯСНИЦІ ПЕРЕД ВЕЛИКИМ ПОСТОМ - І. Пецух
- 10 ЗАЧЕРПНУТИ З МИНУЛОГО - Л. Шкварла
- 11 З МОЙОЙ ПОЛИЧКИ - д-р В. Гойсак
- 12 НЕЗНАНІ КОЛЯДИ І ЩЕДРІВКИ
- 12 НОВИЙ ЄРУСАЛИМ - Н. Гладик
- 14 ДИТЯЧА СТОРІНКА - д-р А. Барнат, Кир А. Троханівський
- 16 ЗУСТРІЧ З ЛЕМКІВЩИНОМ НА ЗАХОДІ - А. Буковска
- 17 ХВИЛИНА З МИНУЛОГО - А. Вев'юрка
- 19 В ПОРОГАХ ЛІГНИЦЬКОГО ЛІЦЕЮ - А. Вев'юрка
- 21 ДЕСЯТИННИ РИЧНИЦІ 2023 РОКУ - М. Троханівський
- 23 ВЕРТАЙМЕ ДО ДАВНИХ ІМЕН - А. Вев'юрка
- 24 ІНФО ЗА ЛЕМ-ЧАСОМ - В. Шлянта
- 25 ПРИПОВІДКИ - І. Рубич
- 27 ТАКИ ЗМЕ ПАРАДНИ!
- 27 МАМО, А ТОТО ШТО?

❖ **Обкладинка:**
Христос Раждається!

❖ **Фотографії:**
Анна Буковска, Адам Вев'юрка, Роман Гойняк, Даріюш Квачинський, Марек Кунцік, Пйотр Кжижановскі, Наталія Гладик
<https://tinyurl.com/mr34p3n2>
<https://tinyurl.com/486t8fxw>

зити люди», «Прийму до своєї хижки 4 особи, маму з дітми» – таких інформацій було найбільше. Люде зачалися організувати, одозвалися юристи, організації, але найбільше люде яки сами, своїма руками хотіли помагати. Транспорти біженців, люде котри не знали де їхати, студінь, безнадія. При границі та в більших містах зачалися творити пункти прийому, в школах, світлицях, де на єднй сали розложено даколи и 100 ліжок, жеби було хоч-де лячи, переспати ніч. На границі бракує шиткого: їдла, коців, спальних мішків і горячої води. Во шитких містах Польщі творятся пункти де зберают одяг та шитко, што потрібне людам жеби гідні пережити. Люде роблят тото безінтересовні, з покликку серця. Є дуже охочих працювати як волонтери, тоти їхают на границу або працюют в своїх містах. Тота праця не была лем на початку війни, она тирває цілий час. Не можна бити байдужим, коли другому дієся кривда. Дуже ініціатив творило і Об'єднання лемків, в різних кутиках Польщі. «Кружок ОЛ в Лосі зачав діяти одраз. На початку зберали зме ладуварки до мобілок і пауербанки, би передати їх до Перемишля.

Підказали нам, же сут матері яки перетинають кордон і не мають зв'язку з родиною ни в Польщі ни в Україні, а такий зв'язок є їм барз потрібен. Хто думав на ладуварку до телефону, коли треба було тікати з горіючого дому! Потім зачали зме зберати їдло, косметики для діти і дорослих, оболочини, перини, ліки і шитко што потрібне, би можна було «нормально» жити гев в Польщі або гин в Україні. Люде приносили нам шитко о што зме попросили! У мить ока наповнилось 5 бусів, они буквально розходилися на рубях! Поїхали в двох турах безпосередньо в Україну. Крім

Домівка ОЛ в Горлицях

того послали зме дві особи машини, яки доїхали до Львова – до наших приятелів з «Молодой Лемківщини» і до Самбора. Наши дари несли поміч коло Києва, Львова, Ужгорода, а навіть в єдним з харківських шпиталів». Гурток ОЛ Лося – Анна Барнат

«В неділю 06.03.2022 р. в Олаві, кружок Об'єднання лемків і греко-католицька церква поєднали свої сили і організували акцію-збірку на олавському ринку. Патроном був уряд міста. Розголосили зме подію в інтернеті, подзвонили зме по родині, приятелях і од вівторка перед збіркою зголосилося барз дуже охочих, котри хтіли хочби в найдрібніший спосіб допомогти. І допомогли... Зобрали зме 10.058 золотих. Гроши перезначили зме на річі, котри тепер найбарже сут потрібні в Україні. Сут то коци, ноши, опаски і бандажі, штивни ковніри на шию, їдло, олій, консерви з м'ясом і рибом, крупи, солодоши. Транспорт юж доїхав на місце, там де є найбарже потрібен. Де потрібуют го наши сусіди українці. Наша родина. Наши приятели. Просто люде. Бо помагатыя передо вшитким людем!»

Гурток ОЛ Олава - Йоанна Лабівська

Лігницький гурток ОЛ в подяці за поміч отримав прапор з підписами воїнів. Учні нашої школи з прапором.

«Юж під кінець лютого 2022 рока в Кракові створилася неформальна група, якої головувала Марта Левосюк-Олійник – член місцевого гуртка Об'єднання українців у Польщі. Шитки члени краківського гуртка ОЛ одраз приєдналися до спільного діла. Члени групи на кожен ден творили розписку – таку яка дозволит 7 днів в тижні і цілодобово бити на краківським вокзалі, в місци на яке приїжджало кожного дня десятки потягів з польсько-української границі. Нашом цілю било максимально підтримувати державних урядників в пункті прийому – перекладаючи з української, російської і польської мови, допомагаючи при підготовці документів. Біженцям допомагали зме їдлом, глянцям для них домів і квартир, або просто добрим словом. Нашу групу творили барз ріжни люде – громадяни Польщі, України, навіт Білорусії. Кожен з нас жертвував свій час і не чекав ниякої заплати. Бо найбільша заплата то «дякую», яке почувеш од мами з трійком діти. «Дякую» – бо гнешню ніч можут переспати в домі родини, до якої подарилося нам послати тоту маму з дітми. І сотні інчих – мам, дітей, люде похилого віку.»

Гурток ОЛ Краків – Григорій Суханич

Поміч дотерла

«12 листопада лігницький гурток ОЛ організував забаву «ЛЕМКИ – УКРАЇНІ». Заграло безкоштовно 6 ансамблів: «Роман Ладна і Гудакі», «Клюб 46», «Водограй», «Ефір», «Демай» і «ДаМир». Фінансову підтримку передав греко-католицький парох Патоки і Заменіц о. Павло Березка з родиною. Цедечка і книжки до чеколядового вальчика подарував ансамбль «Кичера». Зобрани гроши передано Ользі Соляр, яка діє в фундації «Магія Карпат». Гурток ОЛ Лігниця - Адам Вев'юрка

Наталія Гладик - Гурток ОЛ в Горлицях: 24 лютого буде рік, як Росія збройно напала на Україну. Гнеска рано, на фейсбуці прочитала-м впис Ольги Соляр, яка дуже активно і успішно організовує гуманітарну допомогу для України. Так по правді, то Ольга посвятила цілий свій час і працю жеби помагати, а пише так:

«Війна стається звичайним явищем, як похід до магазину. Зато мусиме цілий час нагадувати собі, же то абсолютне зло. Війна то кінець світу тисячів людей... Зато не маме права допустити до того, жеби була як наша штенність».

Помагат Ольга, помагають інчи, помагаме і ми бо то наш обов'язок.

По збройнім нападі Росії на Україну і Об'єднання лемків розпочало гуманітарну допомогу. Од 26 лютого 2022 року діє спеціальне банкове conto, на котрим збераме пінязі медже інчима на: ідло, генератори, ліки, медикаменти чи термоодяг для військових на першій лінії фронту. Коло нашої організації витворилася групка молодих люди, яки задекларували свою поміч фінансову, фізичну чи логістичну. Свої серця і двері своїх домів отворило дуже люди в тім і наших лемків. На початку нашої допомоги мали зме задекларуваних в приватних хижках 80 місц для українських родин, яки втікали перед війном. Наша база дост прудко ся заповнила. До нашого Центру культури ім. Антонича в Горлицях прийняли зме дві родини, разом 10 осіб. Родини били в нас аж до квітня покля не зачався ремонт «Антоничівки». Хто як міг, так ся старав о наших підопічних, ми як газдове і нашисусіди.

Гуртки ОЛ з: Лосі, Коросна, Кракова, Олави і Лігниці збирали гроши, організували збірку одягу, їдла і транспорт в Україну. Члени нашої організації били або сут перекладачами в пунктах обслуги біженців.

Підчас ювілейной «Лемківской ватри» в Ждині мала місце збірка пінязи. Назбирали зме товдиль 4 072,82 PLN, 325 AUN, 50 CHF і 20 EUR. До того часу на банківський рахунок вплинуло 29 159,94 PLN. Мали зме тіж 2 120 PLN з безпосередніх влат од осіб, яки приходили до нашого бюро звідатися як можут помочи.

Лем з головного бюро ОЛ в Горлицях в Україні поїхало 7 транспортів з гуманітарном допомогою.

През тот час били зме в постійним контакті з нашими лемками з України, організаціями такими як «Молода Лемківщина» зо Львова чи тернопільська частина Всеукраїнського Товариства «Лемківщина». І то тіж на зголошане през них запотрібування робили зме конкретни закупи чи збірки необхідних річи. Свою фінансову підтримку дали тіж лемки з Гамерики - од Організації Оборони Лемківщини отримали зме 1000 USD.

До нашої акції приєдналися тіж люде штуки і культури. На краківській Академії мистецтв било проведено збірку гроши на допомогу артистам, яки берут участ в «Лемківским Єрусалимі». Міска галерія мистецтв в Лодзі зорганізувала аукцію картин. Пінязі з продажі вплачено на наш рахунок. През тот час співпрацювали зме з ріжними людьми доброї волі, не годен шитких назвати, жеби дакого нехотяче не поминути. Фурт зме отворени на спільне діяня. Дякуємо за вашу підтримку і довіру до нас!

Війна іщи є, потрібуючих дуже, зато просиме вас о дальшу підтримку.

Наш банківський рахунок 09 1240 5110 1111 0011 1189 0340

Разом можеме веце! Єдніст дає силу!

*Головна управа ОЛ та редакція
квартильного «Ватра»*

Щиро вітають з 50 – літнім ювілеєм

*Високопреосвященнішого владика
Аркадія!*

*Нехай Всевишній Господь благословить
Вам Владико своїми ласками, подає силу
і наснагу в праці на шляху поширювання
Божого Слова в народі. Бажаємо Вам
провести у доброму здоров'ї довгі літа!*

*Прийміть наші щирі вітання та по-
бажання щедрих Божих благословень,
допомоги Святого Духа в усіх почина-
нях - на славу Божу та для добра нашого
народу.*

М'ясниці перед Великим Постом

 ТЕКСТ ІВАН ПЕЦУХ

Одним із традиційних звичаїв в селах Бруна-ри і Снітниця та поближких селах Лемківщини були, так звані «М'ясниці». Справляли тоді весілля та організували різні забави. Дівчата та хлопці сходилися в громадській світлиці танцювати. Зустрічалися також по хатах в різних господарів де гостились, а пізніше при музиці танцювали в боїсках – стодолах. Коротко про народне лемківське весілля. Коли хлопцеві сподобалася дівчина, а дівчині хлопець, вони домовлялися про одруження та намагалися навести розмову з батьками. Одного вечора хлопець говорить батькові, що в нього дівчина, яку дуже любить і хоче з нею одружитися. Батько відповідає « може почекав би ти ще, в хаті не треба двох газдинь». Мати переконує чоловіка, що коли молоді любляться то Бог їм благословить. Батько погоджується, а синові наказує шукати старостів на заручини. Хлопець повідомляє дівчину, що батько погодився на одруження та прийдуть зі сватами на заручини. Запрошує двох поважних господарів на сватів та йдуть до батьків дівчини на заручини. Батьки знають вже про прихід сватів, дівчина скоріше з ними про це говорила. Готують невелику гостину та повчають доню, як має себе поводити. Ввечері свати з молодим приходять під дім молодої. Стукають до дверей. «Хто не дає людям відпочити»? Питає господар.

«Це ми подорожні. Також хочемо відпочити хвилинку» - відповідають свати. Господар відчиняє двері. Вітаються. Господар запрошує до хати. Домашні намагаються бути здивовані, хто це і чому прийшли до них. Свати роздумують, як почати розмову. Один сват говорить « Були ми на ярмарку, та не змогли купити того, що хотіли. Знайте, наш молодий хлопець хоче сам господарювати, треба йому ще когось другого. Зайшли ми до вас, бо знаємо же мате красну дівчину, таку яку ми глядаме. І за допомогою Бога прийшли ми до вашого порога. Низько вам кланяємося і просимо дайте красну дівчину, вашу дочку, нашому молодому за помічницю, за вірну подругу і за жену любу».

Господар відповів: «Дякую вам за велику честь. Просимо дорогих гостей, до стола сідати»

«Щоб легше було про те говорити, треба по чарці горілки випити» – говорить сват та витягає пляшку горілки. Газдиня ставляє закуску. «Як думаш жено» - звертається господар до газдині - «приймемо того молодого хлопця за зятя»?

«Та може він і добрий був би зять, але треба

нашої доні спитати чи його хоче». Мати виходить до кімнати-комори по дочку. Коли повертаються староста каже «на здоров'я гарної дівчиці» та подає їй чарку горілки. Як дівчина прийме та крапельку вип'є, значить молодий припав їй до серця. Всі сідають до стола. Хлопець біля дівчини, свати зліва, а батьки дівчини справа. Випивають за щастя молодять та здоров'я батьків. Домовляються про віно (посаг), що ним обдарують батьки дівчину та про те, як їм справляти весілля. Близько тиждень до вінчання, переважно у неділю після обіду, молода з двома друзками ходять просити на весілля. Зайшовши у хату низько кланяються і кажуть: «Добрий вуйку, вуйчино і вся родино просимо до нас на наше весілля». «Красно дякуємо і на весілля прийдемо». Так обходили всю рідню, сусідів і знайомих. Напередночі весілля, в хаті молодої, її подружки плетуть вінки. Роблять також букети для молодого та друзів. У той же час весільні свашки випікають великий прикрашений хліб-коровай (балець), символ багатства і достатку. Молодий, молода, староста-маршалка, дружби, дружки, свашки, це головні дійові особи весілля. Перед вінчанням, до хати молодого приходять його гості. Музиканти вітають їх маршом. Старший дружба запрошує всіх до столу. На почесному місці під іконою, сідає молодий між двома свашками. Свашки співають:

Дайте же нам, дайте,
По штирі келішки,
Будеме співати
Кажда на пребіжки.

Свашки поспівали, дружба ставить на стіл горілку та здоровкає до молодого і весільних гостей. Говорить: «дай Боже тото весілля щасливо почати і щасливо закінчити». Гості співають до свашок:

Чом ви свашки не співате
Бо ви рідки зуби мате,
Треба глини розмісити
Свашкам зуби поліпити.

Коли всі погостилися та поспівали, староста саджає на стілець батька і матір молодого та просить благословення для сина. Вони благословлять та говорять: «Ми тебе благословимо, наш дорогий сину і най тебе Бог благословить». Син кланяється батькам та цілує їх. Після благословенства дружби хрестять топорками пороги хати та пропускають по під ними молодого, свашок і гостей. На дворі свашки співають:

Виберайся синку,	Боже, Боже де я йду
В щасливу годину,	Ци по жену, ци по біду?
В щасливу годину	Як по жену оженюся
По добру газдиню.	Як по біду – забиюся.

Ідуть до хати молодої, постійно співаючи. Всі веселяться. У хаті молода готується до шлюбу. Дружки допомагають їй зодягнути весільний одяг та переспівують стосовно дій одягання. Молода часто заглядає у вікно, чи не йде молодий та його гості. Коли приходять на подвір'я, двері хати зачиняють. Господар весілля стоїть у сінях, щоб вести розмову з прибулими. Староста стукає до дверей, гості співають:

Пусте, же нас пусте,
Хоц лем на челюсти,
Як ся загієме,
То од вас підеме...

Староста просить, щоб пускати їх у хату, бо між нами є гарний молодець – князь і до себе подібну найшов молодичю. Однак, як це час від часу буває, молодичя десь пропала, щоб її віднайти ми за слідом обійшли по горах, долинах і потрапили до того дому. Та дозвольте нам переступити ваші пороги. Довго торгуються. Врешті господар відчиняє двері. Першим входить староста з прикрашеним короваєм, за ним молодий та гості. Коровай вручають матері молодої, яка ставлять його на стіл та запрошує всіх до стола. Гості не сідають, співають:

Не будемо пити тоту гірку воду
Полаль не увидиме нашу пані млоду
Не будемо пити тоту сливовицю
Покаль не увидиме нашу молодичю...

Староста просить дати молодичю. Господар відповідає: «Де я возму молодичю, як сами видите, же у хаті тільки стари баби». Староста: «Але она тут була і десь сховалася, піду її шукати». Через деякий час, для сміху, виходить літній чоловік, переодягнений за жінку. «Но мате, што хочете». «Того ми не береме». Староста йде шукати дальше. Приходить перша дружка. «Юж ліпша, але не молодичя». Приходить друга дружка. «Так само не тота». Врешті господар веде молоду. «Може тота буде для вас»? «Тота гарда, буде наша». Музиканти грають марша, свашки співають: Юж будеме їсти, юж будеме пити, Бо юж сте нам дали пошто ми ту пришли. Юж будеме пити тоту сливовицю,

Бо юж сте нам дали нашу молодичю.
Молодий підходить до молодої. Вітається
з нею, цілує та вручає букет квітів. Дружка
подає молодій букетик, а та пришпилює
його молодому на груди, праворуч. Друж-
ки також підходять до дружбів. До капелюхів
припинають їм пера та різнокольорові стяжки
– ленти, а ліворуч на груди букетики. Старості
молода припинає довгу ленту з букетиком, а
гостям дружки букетики.

Господар весілля запрошує всіх сідати до
стола. Біля молодих сідають дружки, дружби,
свашки, староста, родина та гості. Старо-
ста наливає собі чарку горівки, встає, та
промовляє. Бажає щастя молодим. Після
промови всі співають і гостяться. Під кінець
староста дякує за гостину та просить батьків
о благословення для молодих. Музиканти
грають, свашки і гості співають:

Треба би нам треба стільця широкого,
Бо наша Молода роду великого
Роду великого, вітця багатого,
Треба би нам треба стільця широкого
Треба би нам треба бутельочки вина
Жеби ся нам зишла до стільця родина.
Приносять лаву, ставлять посеред кімнати.
На лаві сідають батьки молодої, по боках
близькі родичі. Староста веде молодих до
батьків і просить благословити молодих на
нову дорогу життя, до стану подружжя.
Молоді кланяються батькам, цілують їх та рід-
ню. Рідня в той час плаче. Свашки співають:
Поплач сой мамичко, можеш сой плакати,
Бо юж ти не буде, хто раненько встати.
Бо Марися встала потихи ходила,
Жеби тя мамичко з рана не збудила.

Музиканти грають марша та виходять на по-
двір'я. Дружки хрестять пороги, схрещують
топорками-палицями в дверях. Попід топор-
ками-палицями проходять молоді та гості.
Весільний похід очолює староста з музикан-
тами. Всі співають та пішки йдуть до Церкви,
коли до Церкви далеко то їдуть возами. Під
час церемонії вінчання молоді стоять спо-
кійно. Священик кладе їм на голови корони
(аво вінки). Перший дружба і дружка, коли
необхідно, підтримують корони, щоб не
впали. Після вінчання всі вертаються додому
на гостину. Молодий з молодою йдуть у парі,
за ними гості. В кожного веселий настрій,
всі співають. Прийшовши під хату молодої
співають:

Не зийдеме з воза
Треба нам драбини
Не підеме до хиж
Дайте же нам вина...

Перед хатою, на порозі, батьки вітають моло-
дих хлібом, сіллю та чаркою горілки. Молоді

п'ють горілку, а чарки кидають на землю, за
себе – на щастя. Господар запрошує всіх на
гостину. Свашки і дружки співають:
Пізрій сой мамусю
На свої діточки,
Як сой ладні сидять
Як два голубочки....

Дружки співають молодій:

А я тобі присягала, аж мі ноги терпли,
Же тя не опущу, аж до самой смерти...

Господиня і кухарки приносять їжу: бульйон
– росіл, м'ясо, шинки, ковбаси, печиво та
ставлять горілку. Обід починають молитвою.
Пізніше наливають у чарки горілку. Староста
виголошує короткий тост за щастя молодих.
Всі гостяться та співають весільних пісень.
У перервах грають музиканти. Увечері ста-
роста ще раз промовляє бажаючи молодим
щастя, здоров'я, багато любові та розумних
діточок. Дякує батькам за весільну гостину.
Всіх запрошує до танцю. Перші йдуть моло-
дята, дружби і дружки, за ними старости зі
свашками та гості. Після танців починається
обряд «почепин».

Молодій змінюють вінок (до того часу вона ще
не жінка) та надівають чепець і хустки.
По середині хати ставлять малу бочку (або
відро), на неї сідає молодий. Свашки кладуть
йому на коліна подушку і садовлять моло-
ду. Свашка здійсмає з голови молодої вінок.
Вірять, що дівчина, яка перша вхопить з рук
свашки вінок і покладе собі на голову, скорі-
ше вийде заміж. Свашки співають:
Вінець, мій вінець, юж мі ся премінив,
Юж мі ся не буде на голові зеленів.
Стратилам віночок і прикрасу свою,
Жем зробила свому миленькому волю.
Після «почепин» молода вперше, як дружина
повинна цілувати чоловіка. Крім того вона
роздягається з білого одягу та зодягає блюзку
і спідницю.

В той час дружки несуть у другу кімнату –
комору простирало, подушки і перину та
стелять молодим ліжко. Співаючи, ведуть їх
туди та зачиняють двері.
Гостина триває до ранку. На другий день
вранці староста дякує за гостину. Каже зби-
ратися всім та йти до хати молодого. Свашки
співають:

Виберайся Марись, виберай, виберай,
Што-с заробила то си і позберай.
Виберайся Марись, виберайся з нами
Вшитки свої злости прилож каменями.

Будеш ти мамичко
Горенько плакати
Як ти буде єдна
Лижка зоставати.

Думала-с си мамцю,
 Же ся мя не збудеш,
 Я ти повідала же плакати будеш.

Дружби, дружки та гості кладуть на віз віно (посаг) молодой: скриню, перину, подушки, мішки з зерном та інші подарунки.
 далі буде...

Зачерпнути з минулого

 ТЕКСТ ЛАРИСА ШКВАРЛА

В Криниці (10.09.2022 р.) мало місце відкриття мистецької виставки праць Агати Бронішевської на приходстві греко-католицької парафії «Моя» в Галерії Сучасних Ікон.

Агата Бронішевська, з дому Вархоляк, закінчила Державну середню школу образотворчих мистецтв у Кракові та навчалася на факультеті образотворчого мистецтва PWSP у Кракові. Живе і працює в Криниці в Культурному центрі. Майже 30 років працює з дітьми в галузі образотворчого мистецтва. Водночас малює в техніці акрил на полотні. Тематика її робіт – пейзажі, архітектура Криниці, церкви. Брала участь в іконописних майстер класах. Бере участь в оглядових і тематичних виставках, зокрема в галереях і варштатах у Криниці, Північній, Старому та Новому Сончі, Лімановій та Кракові. Її надихають теми, пов'язані з Лемківщиною. У 2001-2003 брала участь у оглядовій виставці в Горлицях - «Лемківський Єрусалим», є авторкою логотипу Об'єднання лемків.

Пані Агата це людина повна пасії і таланту. Сама про себе говорить: «Походжу з мішаної родини, як це гарно називається. Тато був лемком, а мама є полькою. Без знайомості того, звідки ми походимо взагалі важко працювати і щось творити. Бо як людина чогось не зачерпне з минулого, то це не має якогось глибшого сенсу. Карпатська ікона, яку малюю, була мальована родовитими артистами. Постаті відрізняються в пропорціях, мають свій клімат, свої кольори, з перевагою міцного червоного кольору, а також голубих кольорів. Для мене, наприклад, важливе є світло, щоб це все було освітлене. По кілька разів підходжу до кольору, щоб зловити світло на моїй праці і кольори грали між собою, тоді переносу це на полотно.»

Агата Бронішевська і її праці

Е. Мисіло, Obóz „Jaworzno” - zbrodnia nieukarana. Ukraińcy i Polacy w Centralnym Obozie Pracy Jaworzno (1947-1949), Archiwum Ukraińskie, Jesionowo 2022, 1016 ss.

То перша з трьох заплануваних през Автора книжок, присвячених долі українців і поляків, яки були ув'язнені в таборі в Явожні в часі акції «Вісла». То погітлерівський концентраційний табір, філія «Аушвіц», в котрим нова комуністична влада стосувала методи і техніки совєтських і нацистських таборів. Інформація про табір була обнята стислом таємництвом в комуністичній Польщі, а звільнені в'язні підписували зобов'язання не оповідати о тим, што там пережили і виділи під загрозою поновного ув'язнення і репресій. Жили довгі роки з великом травмом, о котрій не могли оповісти навіть найближшим. Сліди старанні затерано, документи нищено, а злочин Явожна і його виконавці нігда не були покарані. Матеріал до книжки Євген Мисіло зберав довгі роки і в захованих архівах, і през роз-

мови з колишніма в'язнями, котри по упадку комунізму мали одвагу оповісти правду, і їх родинами. В книзі читач найде біографії в'язнів, упорядкувани географічні: на основі того, одкаль походила особа (воєводство, повіт, село/місто). На кінці поміщено тіж особовий індекс (за назвискими, упорядкуванима згідні з алфавітом). Крім біографії подано тіж фотографії не лем з документації табору, але і родинни, довоєнни, котри виразні контрастують з таборовима і іщи барже підкресляють драму тих осіб. Фотографії з попереднього життя, котре на завше зникло по акції «Вісла». В другій книзі того циклу Є. Мисіло планує помістити біограми 558 в'язнів, сказаних в 1947-1948 рр. Воєвідским Рейоновим Судом в Кракові і 182 осіб, замучених в таборі «Явожно», а тіж біограми і фотографії їхніх катів – функціонерів УБ. В останній – гісторію ув'язнення українців і поляків в таборі під час акції «Вісла» на основі незнаних до той пори документів, споминів і свідчинь в'язнів.

Вікторія Гойсак

Незнані коляди і щедрівки

Під кінець 2022 року музична мозаїка нашої культури дістала і ще один кольоровий камінець. Хор «Осання», який діє при греко-католицькій церкві в Кракові видав свій перший диск. Яким є і що мож на ним знайти? Першим що приважить око є обкладинка. Проєкт авторства Омеляна Фіцака містить в собі шитко що асоціюєме з Різдвом. Адже атрибутами обкладинки є простота, гармонія, спокій і веселість. Кожен з тих атрибутів є зображений в одній колядничій зв'язці.

За задом обкладинки знайдемо список колядок. Сут то твори аранжовані на чотири голоси, найчастіше аранжації сут авторства українських композиторів 19 і 20 століття, та сут на диску тіж твори модерних композиторів. Такими «модерними» будуть наприклад «Народився Бог на сні» Ярини Тарасюк чи «В різдвяну ніч» Мирослави Сидор. Знайдемо на цедечку тіж таки «евергріни» як «Добрий вечір тобі» в обробці Кирила Стеценка чи «Щедрик» Миколи Леонтовича. Разом 13 творів, меже якими кожен знайде дашто про себе. Мене найбарже вразив твір «Дзвони дзвонять» Дмитра Котка. Майстерне поєднання співу і звуку дзвонів то рідке явище, тим барже коли дзвонами сут... сами хористи!

А який є сам спів? Так як юж було виже написано – чотириголосний. А крім того, що тіж є цікавим і нестандартним для церковних хорів, сут твори в яких хоральний спів супроводжують гуслі і альтові гуслі. Кожен твір співачки інтерпретують інакше, модулю-

ють голоси, годен повісти же співання то для них добра забава і річ легка. Колядки зору «Осання» то цікава новинка в нашому музичному просторі. Якщого хочете почути незнані коляди і щедрівки і подарувати собі, родині і знаємиим фалаток різдвяного тепла – рекомендую закупити тот диск. Хор «Осання» знайдете на гамбоніжці – facebook.com/osannakrakow

НОВИЙ ЄРУСАЛИМ

 ТЕКСТ НАТАЛІЯ ГЛАДИК

XXII «Лемківський Єрусалим», який періодично організовує Об'єднання лемків, мав свою офіційну прем'єру 19.11.2022 р. в Центрі культури ім. Б.І. Антонича в Горлицях.

Тематика виставки того року то **НОВИЙ ЄРУСАЛИМ**.

В каталозі до виставки, в тексті вступного слова читаємо:

«Новий Єрусалим — з отворенима вден і вночі брамами. То візія щасливого місця, створеного для різноманітної спільноти. То образ утопії, єден з багатьох, яких годен знайти в релігійних, філософських текстах і артистичних творах шитких віків».

Тогорічна концепція проєкту зродилася в наслідок збройної агресії Росії в Україні. Мистецьки твори, які зродилися з запропонованою през кураторів теми сут пошуком того ідеального місця на землі, де ніт війни і біди. Де не годен знайти зла.

О тім як творилася виставка, хто бере в ній участь, на прем'єрі розповіли кураторе проєкту: проф. Йоанна Земанек і проф. Гжегож Штертня, які на штоден сут працівниками краківської Академії мистецтв. На виставці били вказані три праці Епіфанія Дровняка, позичені з приватної колекції пана Михайла Марковича і п'ять образів Штефана Телєпа, лемка, ждинянина, який помер на яри того року.

Того ж самого, листопадового вечєра, бив тіж малий концерт під назвом «Граме для Антонича» в честь народин поета з Новиці. Лемківські пісьні в джазовій аранжації запрєзентував Петро Шмігелський родом з Горлиц. Виставку мож було обзерати од 07.11.2022 до 23.11.2022 р.

а што чути на Антоничівці

XXII «Лемківський Єрусалим» в Галереї мистецтв в Лігниці

З Горлиць, «Єрусалим» поїхав до Лігниць. Вернісаж виставки мав місце 3.12.2022 р. Офіційну подію попередила бесіда з кураторами, а пак мало місце отворіня виставки. І ту особливіст лігницької презентації - «Лемківський Єрусалим» вказано в двох галереях! Била то головна галерея і галерея «Ring», яка тіж знаходиться при площі Ринок. Ту зас друга особливіст, отже в галереї «Ring» вказано лем мультимедія, значитя шитки арт-фільми, яких учасники «Лемківського Єрусалиму» презентували протягом XXII едиції. Разом десят арт-фільмів, вказаних на телевизорах і проєкторах. Натоміст в головній галереї вказано НОВИЙ ЄРУСАЛИМ в класичній формулі, як інтердисциплінарну виставку. Кураторське проведення по експозиції, в єдній як і другій галереї, впровадило учасників в артистичну ідею щасливого місця.

В проєкті «Лемківського Єрусалиму» вказано праці 12 авторів. І так, обзерати мож било праці: Никифора — Епіфанія Дровняка, Терези Барабаш, Михайла Барабаша, Наталії Гладик, Олексія Хорошка, Гжегожа Козери, Юстини Мендраля, Данила Мовчана, Тетяни Скоромной, Гжегожа Штвєртні, Штефана Телепа, Йоанни Земанек.

Виставки в Лігниці можете обзерати до 15.01.2023 р.
Запрашаєме!

Стріча в Лігниці : сидят
зліва Юстина Теодорчик,
Гжегож Штвєртня, Йоанна
Земанек, Наталія Гладик

ЗРИХТУВАЛИ: д-р АННА БАРНАТ
кир АРКАДІЙ ТРОХАНІВСЬКИЙ

Дитяча сторінка

Коляда - Б.-І. Антонич

Тешуть теслі з срібла сани,
стелиться сніжиста путь.
На тих санях в синь незнану
Дитя Боже повезуть.
Тешуть теслі з срібла сани,
сняться веснянії сні.
На тих санях Ясна Пані,
очі наче у сарни.
Ходить сонце у крисані,
спить слов'янськеє Дитя.
Їдуть сани, плаче Пані,
снігом стелиться життя.

Марія Янко з різдвяним павуком.

NAZWIJ CZĘŚCI CERKWI

.....

DOKOŃCZ IKONĘ ŚWIĘTEGO MIKOŁAJA

ZRÓB JEJ ZDJĘCIE I PRZEŚLIJ NA NASZ PROFIL
NA FACEBOOKU/INSTAGRAMIE
NAJCIEKAWSZE PRACE NAGRODZIMY!

Zjednoczenie Łemków
Vatra Zdynia

REBUS

YLY

ŁEMKOWSKA CERKIEW
- ŁEMKOWIE TO MY

Iceland
Liechtenstein
Norway
Active
citizens fund

Sfinansowane z grantu nr K1d/0165
przez Islandię, Liechtenstein i Norwegię
z Funduszy EOG w ramach
Programu Aktywni Obywatele – Fundusz Regionalny.

16 Зустріч з Лемківщином на заході

4 грудня в Лігниці в рамках проекту «Зустрічі з Лемківщином» реалізованого през Об'єднання лемків почули зме виклад професора Андрия Ксенича з Зеленой Гори «Пословиці і прислів'я — велике багатство нашої культури».

Пословиці і прислів'я то народня мудріст не лем єдного покоління лемків. Передавана з покоління в покоління в короткій, часто жартівливий формі. През довги роки додавано зас штоси інче, з власного досвіду, про успіхи, даяки перешкоди, неповіджия і зас передавали тото своїм дітям. Тота народня мудріст існує до гнеска, часто любиме підператися ньом на штоден. В другой частині стрічі «Сьпіванки не лем

Зліва: Адам Ве'вюрка, професор Андрий Ксенич, Йоанна Лабівска

Зліва : Анастасія Клапач, Володимир Поповчак, Ярослава Омелян, Ярослава Мадараш, Анна Морох

з Боднарки» виступили - Анна Морох, Ярослава Мадараш, Ярослава Омелян, Юстина Репела, Анастасія Клапач, Володимир Поповчак. Боднарчане оповідали про перши роки на заході, про зберігання традицій привезених з рідной землі, про взаємну поміч і пошану наших люди. Почули зме ріжни пісні, яки боднарчане співають до тепер. Медже інчима пісню про Лазарія:

А там доло при заградзе х2
Лежит Лазар на заградзе х2

Богач иде з костева х2
Лазар на не завовав х2

Ой богачу брате ж мой х 2
Тіт ся на довном змилуй х2

Дай мі води и хлеба х2
Заплатит Ті Бог з неба х2

Чого ти мя братом звеш х 2
Коли ти смердиш яко пес х2

Ліпши його пси били х2
Окрухи му носили х2

На колінах клякали х2
рани його лизали х2

Не вистава година х2
Пред Лазаря новина х2

Пришли по не ангели х2
И до неба го гвели х2

Не вистава година х2
Пред багача новина х2

Пришли по не дяволи х2
И до пекла го гвели х2

Сідит Лазар в небі високо х2
Богач в пеклі губоко х2

Ой Лазарію брате ж мой х2
Тіт ся на довном змилуй х2

Омоч в воді палець свій х2
Охолод ти язик мой х2

Чого ти мя братом звеш х2
Кой я смерджу яко пес х2

Ліпши твої пси били х2
Окрухи мі носили х2

На колінах клякали х2
Рани мої лизали х2

Модератором нашої стрічи була Йоанна Лабівська з Олави – член Головної управи ОЛ, яка знала жартом заохотити гості до бесіди, а публіку до активності. Можна тіж було обізнати виставу прац Арети Федак про «Акцію Вісла». Стрічу організував гурток ОЛ в Лігницьі.

Хвилина з минулого

част 4 ТЕКСТ АДАМ ВЕВ'ЮРКА

Релігійне життя новівсян найбарже було сумне в Різдвяни і Великодни свѣта згідно з нашим календарем. З єдної страни свѣта єднали родини, люде ся одвіджалі, гостилі при тим даруючи собі надію, што прийдут ліпши часи та ся вернут домів. В тот свѣточний час міцніше тужили за Горами, рідном опущеном хижом і вкраденом церквом. Одчували сильніше, як сут розшмарени од Лігницьі по Познань та Пілу. Іщи памяталі як в Горах ішли до Лосього, Розтоки, Крижівки, Береста, Полян, Фльорінки, Угріна, Камяной чи Котова. Там Дома чуліся міцніма. Втовди усвідомили собі, же гин в Горах то поляки билі меншином. На заході сталіся підозрілима громадянами польской комуністичной держави, а сусіде переважні з так званих «кресів» все косо на них позерали.

Різдвяни свѣта в стрика та в родинях Шаршонів і Вев'юрків виглядали подібні як в інших родинях з Новівси. Два тижні перед нами свѣтакували римо-католики, та старши люде все повідали: «Почекайте на наши свѣта, бо втовди буде гарще, буде крас сьніг.» Так і повідав дідо Спіридон, і його жена

(а бабка до стрика і мого тата) Марія. А тото ціж підтверджалі їх родиче Анна і Петро. І по правді праві все бив сьніг і мороз. Так як в Горах, дідо Спіридон хочки юж частіше Петро приносил домів сіно і соломю. Віншувалі та стелілі соломю під стіл до кухні, а сіно під стіл в кімнаті де вечеряли. Беручи сіно і соломю зо стодоли, найперше зо словами молитви ішли до стайні де кормілі коня і корови. Стрико знав што колісі як стане газдом то він перейме тот звичай віншування. Найперше ціла родина мила твар водом а в ньой билі дрібни пінязі, яки малі принести в наступнім році богатство та міцне здрав'я. Коли шитки ся вмили, сідалі за стіл на котрим під білим обрусом било зерно і сіно. На головним місци сідив мій прадідо Спіридон, з єдного боку його син Васько, а з другого зять Петро. В цілим будинку по шитких кімнатах било запалене свѣтло. Од велійного стола моглі одходити лем баби, котри доносилі з кухні їдло на стіл. При столі на підлозі бив горнець чи мисятко, до якого господар шмаряв першу жицю з кожної страви для домашньої худоби. Перед тим як засіли, господар брав чеснок і сіл і частував шитких з жичинями і жеби за рік нікого при столі не бракло (просфори не било і не користалі ніколі з «оплатка»). Ту родина Шаршонів згадувала тих котри лежалі на цмінтері в Новівси, тих з родини котри виїхали до радянської України і тих котри жилі в Патоці і «на Познаню». Але все на початку кожної велії било туга і надія на тото же ся вернут. І так било в кожному домі на кольонії Заменіце. На столі в Шаршонів мусіло биті традиційних 12 страв, але кутю не варилі. В часі велії все било радіст, але і повага, бо то бив найбарже свѣточний вечер в році. Молодше покоління хлопів кус ворожило. Витягалі сіно спід обруса чи колоси зерна будут довги на наступний рік. По велії вязалі повереслом жиці, жеби корови не тратиліся по пасовисках. Найважливіше ворожіння било на конец велії а било то гашіня свѣчки. Шитки в родині смотрілі, чи дим піде в страну Новівси. Декотри виділі што так, декотри што ніт. На жаль юж ніколі тот дим не попровадив шитких Новівсян домів, гин в рідни Гори. Потяг акції «Вісла» їхав лем в єдну страну.

По Велії колядувалі, найперше стоячи співалі «Рождество Твое..», а потім «Бог предвѣчний» і дальше шитки коляди з молитовників привезених з Гір. На конец било спільна молитва та хлопів кус одпочивалі, бесідувалі, а баби зносилі їдло. Але то не бив конец того Свѣтого Вечера. Што правда не било рідной новівсянської церкви де можна било піти на Повечеря, але билі сусіде новівсяне. Стрико з кавалерком добрі о тім знали. Колядуючи одвіджаліся до білого рана. Там де заходили

все ся гостилі велійніма стравами, а до колядників долучалі наступні наші люде. В тот час люде зас пригадували собі вкрадений сьвіт, лішений в Горах, де штодня шитко було наше. Стрико то чув і вірив, што на-дійдут ліпши часи для нас ту, «на Заході».

Так виглядала на колонії Велія в стриковой хижи. На сьвята през 3 дни наші люде заходіліся, а тоті котри працювали в закладах чи «на колеї» брали вільні дні - урльоп, але през тот час не малі заплати. Хоц римо-католики за свої сьвята все малі і маючт плачене до гнеска. Стрико все повідав, же сьвята треба сьвяткувати та працюючи в сьвята ніхто ся не доробив. Стрико, там де працював протягом цілого життя - чи «на колеї», в пашарні, стадніні конів, в «ге-есі» - все на сьвята брав «безплатне вільне».

Родини Шаршонів і Вєв'юрків інакше сьвяткували Великодни сьвята. Великден є сьвятом, котре припадат на ріжний час, раз може биті разом з римо-католиками, але і часом буде 5 тижнів пізніше. Колі сьвята билі разом, дідо стрика забороняв сьвятити паску в костелі. Слова діда Спіридона все билі сьвяти, а шитки в родині цінили їх мудріст. Тоту мудріст видів ціж стрико, дбав про своє та оно не пропало в родині. Думам што не лем в моїй родині була така пошана до старших, та и інчи новівсяне дбали на то то жеби зме ся не засимілювали.

Коли не було сьвяченой паски, великодню сьвятіст помагала однайти груда камянистой соли з Новівси. Што правда не до кінця була то сіль з Новівси, бо єй давно привюз з Бохні тато стрика - Петро, колі там їздив по сіль. Тот камінь солі бив символьом єдности і сьвятости, бо што рока в суботу перед Великодніма сьвятама бив осьвячений в новівсянській церкві. На вигнаню камінь тот бив, як посьвячена паска в Новівси і підкріплав в серці любов до свого. Він є до гнеска в нашій родині. Част каменя є в Канаді в мойой сестри Анни Покришчак в Торонто. Хоц стрика юж ту ніт на землі, то думам што тот сіль, котра допомогла йому зберегти шитко што наше, дозволит і нам гнеска будувати сьвіт, де буде материнська лемківська мова і рідна церква, котра все стоїт при народі.

За лемками по акції «Вісла» на західні землі приїхалі ціж і цигане

з наших сіл, переважні з Тиліча та Котова, ме-дже нима була родина Сиваків. Што цікаве вони шитки билі хрещени в греко-каторлицких церквах на Лемківщині та чуліся барз сильні зв'язани з нами і нашом церквом. Як мі оповідалі цигане в Лігніці (десі 8 років тому), їх родиче до кінця свого життя робілі 2 велії, єдну як старше покоління циганів повідало «нашу» за юляньским календарем і другу «польску» за григорьяньским - для діти. Та все старше покоління циганів повідало же тот «наша» є важливіша. Цигане, як знаме любят барз музику і маючт до того дар од віків. Колі приїхалі на західні землі почалі грати по наших забавах і весілях. Так і грали в Ярошівці на кольонії де і юж заходив помали на кавалерку стрико. В Ярошівці є до гнеска в пам'яті наших люди така історія. На єдної забаві, добрі по півночі лемко звівался граючих циганів: «Я розумію што нас виселілі, бо зме все в Горах билі не вигідні, але чом вас?» А циган тримаючи гусьлі з усміхом одповів: «А што малі зме робити колі вас не било! Як малі зме жити?» Тоту почутя єдности ме-дже лемками і циганами є кус і до гнеска. Колі ся стрічаєме прібуючт гадати до нас по-лемківски. На моє питання як пережили війну, де так само як жиди, в очах німців не билі людьми, одповілі мі же ся не скривалі перед німцями, бо так на правду не малі де, та і вигляд вказував на то то, же сут циганами. Зато чекали і вірили што німці даруючт їм життя. А німці приїжджалі в наші села, казалі ставати в ряди і вибералі хто піде до концтабору на смерт. Переважні вибералі старше покоління, котре юж ніколі не вертало домів. Стрико все повідав з пошаном, што цигане малі на Лемківщині дар до музики та товчиня каменів на дорогах. Ніхто не знав так гарді заграти на гуслях та вдарити маленьким каменем чи маленьким молотком жеби велькій камінь тріснув.

далі буде...

Весіля Марії Бобак з Нової Веси, и Йосифа Хованця з Перегримки

В порогах Лігницького ліцею

ТЕКСТ АДАМ ВЕВ'ЮРКА

Школи, а передовсім учні - це люди які доказують, що з одного боку людина на просторі віків не поміняється, так само кохає, ненавидить, поважає другу людину або і не поважає, так само як їх діди, прадіди... З другого боку кожне покоління є інше. Це добре і не добре для людства, але так вказує історія як і сьогоднішній неспокійний час. Хочу Вам вказати наших теперішніх учнів, які 2 роки тому прибули як емігранти, але і тих учнів які втікали внаслідок відкритої агресії Росії після 24 лютого 2022 року. Почну з учнів-біженців, які прибули до нас майже не знаючи польської мови бо вони зі східної та південної України. Я написав на дошці 5 питань а вони на них відповіли. Вказую тільки деякі з відповідей.

А це мої питання:

1. Ким для Тебе є лемки?
2. З якого Ви регіону і в чим він відомий?
3. Що ми лемки маємо робити щоб зберегти своє лемківство як частина українського етносу у Польщі?
4. Що думаєте про українську школу в Лігницьці?
5. Яка буде Україна після перемоги над Росією?

Учні відповіли по різному. Дякую їм за щирість і мудрі думки.

Михайло — Донецька область:

«Я вважаю, що лемки це українці які за часів Радянського Союзу були вимушені переселитися з Польщі на територію СРСР. Відомо що під час переселення частина з них залишилася в горах. Але частина з переселенців намагалася повернути додому, але радянські порядки заборонили їм це зробити. Мій регіон відомий своїми корисними копалинами такими як: кам'яна сіль, деревне вугілля, пісок. Ці та інші корисні копалини постають в усі регіони України та закордон. Лігницька школа на мою думку це чудове місце де українці згуртовуються, вчать мови, стають розумнішими і впевненими у своєму майбутньому. А як лемки мають зберегти себе? Зберегти свої звичаї, традиції і робити все можливе щоб світ розумів вас. Українець залишається українцем в будь якому куточку світу. Після війни Моя Країна буде щаслива від Закарпаття до Луганщини, від Чернігова до Криму. Після війни і перемоги буде авжеж попереду будуть довгі роки відбудови її, сотні,

якщо не тисячі замінованих територій. Але все буде — все буде Україна!!!»

Соня - Одеська область:

«Для мене лемки добрі люди з якими можна поговорити до душі. Дуже веселі та розуміючі. Мій одеський регіон відомий морем та театром. Лігницька школа дуже добра мені, легше вчитися і чути свою рідну мову. А щоб лемки були в Польщі треба не забувати традиції. Коли Україна переможе це буде дуже весело.»

Аріна - Херсон:

«В моїх очах лемки (етнічні українці) — це моя сім'я, бо ми з однієї країни та однієї нації. Я мешкаю тут майже три місяці, тому завжди маю бажання допомагати тим хто приїхав недавно, бо мені також добре допомагали. Мій регіон - це Херсон. Він відомий смачними та сонячними кавунами. Ніде таких не спробуєте, отже після війни обов'язково запрошую до Херсону. Етнічні українці мають співати, бо Україна славиться своєю співучістю. Та завжди не здаватись та вірити у свої сили, бо Україна, то сильний народ. Мені подобається ця школа бо вона нагадує мені мій дім, тому в ній я почуваюся комфортно. А вже спочатку було незвично, але навіть через сумування за Батьківщиною я зрозуміла, що тут я буду краще розвиватись. Після перемоги над Росією Україна буде, ще більш могутніша та дружня, як і була раніше. Люди стануть більше цінити один одного, бо вони вже знають як це втратити близьку людину.»

Марія - Полтавська область:

«Лемки це для мене люди які стали жертвами переселення зі своєї країни до Радянського Союзу та на захід Польщі. Частина з них залишилася там під час переселення, а частина повернулася до батьківщини. В Полтавській області виріс і творив відомий письменник Іван Котляревський. Етнічні українці мають зберігати свої традиції та звичаї, щоб зберегти свою українскість. Про школу насправді, я думаю, що ця доволі точки велика підтримка Українців, які вимушено виїхали за кордон в такий складний час. І ми вдячні за таку можливість навчатися і поступово вивчати нову мову. Яка буде Україна після війни? Чесно кажучи коли почалася війна про нашу країну почув весь світ. За цей час багато чого змінилося, а саме ставлення інших країн до країни-агресора. На мою думку в майбутньому наша країна буде процвітати. Після перемоги багато людей будуть їхати на навчання (або просто туристи) в Україну. А українці будуть пишатися своєю країною.»

Віолетта – Луганська область:

«Етнічні українці, це люди які були змушені виїхати.... Мій регіон відомий тим, що в ньому було дуже багато героїчних людей, наприклад: молодогвардійці і шахтарі. Я думаю про лігницьку школу, що вона краща ніж на батьківщині, але все ж таки я не вдома. А яка буде Україна після війни? Побачимо. Слава Україні!»

Богдана - Житомирська область:

«Лемки в Польщі, для мене являються як друзі по національності, друзі які переживають те, що я на сьогоднішній день. Я не знаю, чим відомий регіон в якому я раніше жила, но впевнена що там є якась історія про яку я не знаю. Лемки мають zostаватися одним цілим де вони не були, в якій країні і вірити що перемога України близько. В лігницькій школі мені добре, хороші вчителі і учні які зі мною навчаються. Україна після війни буде незалежною, вільною яку була до цього тільки в 2 рази більша.»

Ксеня - Житомир:

«В моїх очах лемки - українці в Польщі це ті люди які перенесли невимовні та складні дні та ночі. Які тепер молилися за наших військових, за наше життя. Тому я не проти а навпаки підтримаю усіх тих людей що вони зможуть з нами вибратись звідти. Я з Житомира. Житомирська область посідає 5 місце за площею серед усіх регіонів України. Також біля Житомира знаходиться Соколовський Кар'єр, він дуже гарний. Кожен українець має це побачити. Етнічні українці мають зберегти свої традиції та звичаї. Але найголовніше це зберегти свою любов до України. А про лігницьку школу, вважаю що це гарний заклад, бо він дає можливість українцям гарно вивчити польську мову та полякам вивчити українську мову. Тут поважають українців та допомагають нам. А після війни мені здається, що після такої події наші люди будуть більше дружні. Ми всі зможемо відновити наші міста та підняти нашу країну на світовий рівень.»

Роман - Львів:

«Лемки це люди, які живуть в Польщі та в них тече українська кров і в них серце кров'ю обливається, коли в Україні гинуть люди... Львів відомий, що це місто-столиця ЗУНР. Місто засноване королем Данилом Галицьким. До кінця билось з татаро-монгольськими навалами. Лемки мають не забувати українську культуру та вчити своїх дітей в українській мові, навіть на території іншої держави. Лігницька школа, це школа в яку було дуже важко потрапити, яка дозволяє українським дітям здобути освіту. Після війни Україна буде розвалена, але я вірю що буде розбудована на

європейському рівні. Але крім цього українці мають повернутись, щоб справедливо працювати і жити як в європейській країні.»

Олександр - Рівне:

«Лемки це українці які мешкають в Польщі. Вони мають навчити своїх дітей української мови та традиції. Лігницька школа, це українська школа яка знаходиться в Польщі. Допомагає українцям здобути освіту в чужій для себе країні. Після війни я впевнений, що Україна поверне свої території, але країна буде розвалена і потрібно буде знайти сили і побудувати повністю країну яка буде кращою за попередню.»

Більше дописів учнів в наступному номері «Ватри». Думаю що дарують вам цікаві погляди про нас і не тільки про нас.

Десятинни річниці 2023 року з території званої teraz Захід- ньом Лемківщином

ТЕКСТ МИХАВ ТРОХАНОВСКИ

1223-1224 – Перша писмова згадка о землі званої teraz Санчівщином.

1273 – Санч (Стари) отримав містови права. Наши предки називали го Старе Місто.

1303-1306 – Краківські бискуп заснували Мястко, назване пізніше Теличом, і прилучили навсе до Мушинской Ординації доріча ріки Біли з гором Хем (Chetm) коло Грибова і гором Вацковом з просмиком Бескид.

1343 – Польські король видав позволія на розміщення (lokowanie) 150 ланів в дорічу ріки Біли. – Заснування села Яшкова, втовди названо го «Nowa Wieś Królowa».

1353 – На тот рік некотри датують село Мілик.

1363 – Одбудова Орнави (пізніше званої Теличом) по знищину през татарив. Орнава стаєся містом - Novum Oppidum і бере назву Miastko (Містко).

1413 – З того року походить перша згадка о Щавниці. Іщи до 1930-х років єдно паствиско в селі Щавниця називали «Поповом», а друге «Дяковом».

1433 – В горах коло Чорштина нападали рижни групи збійників. Єдном з них біла група ческих і русинских збійників під коман-

21 дерством Фрица (Федора) русина, якісого руского князя што виховався в Чехах.

1463 – Гісторичне потверджиня існїня села Мацьова.

1563 – Од того року Крільова називалася Крільовом Волоском, в тим році кметі заплатили податок од церкви (піп) і шістьцях дворищ.

1583 – Краківські єпискуп одновили привілей на заснування села Лелюхів, бо попередні привілей згорив в пожари.

1603 – Заснування села Верхімка (Верхомля Мала) з привілею краківського єпискупа (за інчима жерелами в 1601 році). Засновником бив Федор зо Щавника. З привілею того самого єпискупа заснувано село Дубне, привілей отримав Michał Leluchowski, мало то бити мале село з 6 кметями, заснуване на суровим корени.

1633 – В Теличи висланники краківського єпискупа зарядили, же незабудувани пляци можна продавати лем людьом католицкой віри (римо-католикам). През 21 років церков в Теличи сповняла тиж функції костела для маленького числа міщан римо-католицкого віровизнання, докля в Теличи не збудовано косьцїл.

1643 – Грегор Прокопович подарував Євангелію до церкви в Чирні. По другі свїтові войні Євангелія загинула.

1653 – Збїйника Романа з Крижівки сказано в Мушуні на смерт през чвертування.

1663 – Краківські єпискуп надали парохови Порозніка - Андрійови Мійському концесію на збудування фолюша.

1683 – Польські король провадив свої полки і гусарию на одсіч Відня тиж през пресмик Лелюхів. В віденські одсічи взяли активни удів тиж козацки кінни полки під командерством Куницкого.

1723 – Зробено іконостас до церкви в Злочим.

1733 – Єгомосьць Йоан Мохнацкі достали привілей «Ritus Greci Uniti Presbyter» в парохії Мацьова.

1743 – В Теличи збудовано греко-католицку церков сьвв. Козми і Даміяна. Била то хибаль третя церков в гісторії місцевости.
– Візитация Мушинского декана в парохіях деканату.
– До містового права в Мушині допущено Яцка (Jasenty) Криницкого і його потомків.

1753 – В Подолинецькі колегії вчилося 8 руснаків з Мушинского деканату.

1763 – По судові розправі в Мушині «помилувано» Орину Павлишак замінивши «належне» ї спалїня на стятя під шибеницьом.

1773 – Львівські владика Лев Шептицькі, в писмі до влади Галичини виступили в обороні старого календара, які хтіла змінити австрияцка влада.

1783 – Візитация парохій през премиского владика Максимилияна Рило.

1813 – В Мілику збудовано деревяну греко-католицку церков сьвв. Козми і Даміяна. Попередню церков знищила повід. В церкві єст ікона «Оплакування Христа» з 1700 року.

– Церков в Порозніку пренесено на другу сторону, на вижше місце.

– Велька повід. З поводу поводи в Криниці загрожени били жерела щав і поміщия здройового закладу. В Мушині, правдоподібні по обірваню хмари, міцни водни вір зробив при костелі сьв. Józefa вельку дзюру в котру хпало одорване од брили костела ціле крило; вода, плінуча з гори, розмила гроби на новим цмонтери так, же труни плїнули до ріки Мушинки.

1833 – Візитация премиского владика Івана Снігурського церков м.ін. в Мацьові, Зубріку, Бересті, Полянах.

– Довготирвала суша медже інчим в Бересті і Полянах знищила продукти землеробства.

1843 – В Верховні гродився Ладомір Хиляк (літ. псевд. Єронім Анонім, В. Нелях, Лемко Семко і ін.), велькі писменник. Автор повісти, оповідань, статів. Єгомосьць гмерли в 1893 році в селі Літинія коло Дрогобича.

– В Верховні збудовано мурувану плебанію, будинок на 5 покоїв з кухньом.

– В Санчивські гімназії вирижніня (premiant) достав Осьо Криницькі з Баниці в четвери клясі і Гриц Клінковські з Вікови в другі клясі.

– Студентом Гірничой Академії в Баньські Щавниці бив Михав Чирнянські з Фльоринки.

1853 – Єгомосьць Михав Криницькі, парох Телича, опублікували во Відни працю «Историческое состояніе намѣстничества Мушинскаго», представляючу лемків яко українських автохтонив на ти землі. Єгомосьць зберали стари документи на темат нашої церкви в лемківських парохіях Мушинского деканату, а на темат латинских парафій на території нашого Мушинского деканату в краківські латинські капітулі. Гісторичну працю видали власним коштом.

– Колейна проба впливу намісника Галичини на зміну церковного календара.

1863 – В Дубним збудовано без 10 років греко-католицку церков Архистратига Михала. Замінила она стару

церков тиж Архистратига Михала, о котри була інформація з 1830 року і котра правдоподібно згоріла.

– Йосеф Шалай збудував в Щавниці пияльню щав.

1873 – В Злоцким збудовано греко-католицьку церков свв. Дмитрія. Нова церков замінила стару тиж свв.

Дмитрія, о котри була інформація з 1828 року. Парохія в Злоцким обслуговувала тиж Мушину.

– На холеру гмерат м.ін.: в Мушині што шести мешканец міста; подібна част мешканців мухнацької парохії – 94 особи; в Верховні 85 осіб, в Сладістим 43 особи, в Мацьові 13 осіб, в Яшкові 10 осіб, в Полянах дві особи. В Бересті була холера і голод.

1893 – В Бересті гродився Вань Маслей, фотограф ридного села. Од 1908 року жив в Гамериці, де гмер в 1957 році.

– Во львівській газеті «Галичанин» опубліковано працю «Сандецькая Русь» о. Івана Прислопського, пароха во Фльоринці.

– В Полянах на дифтерію гмерло 8 діти в віці до 7 років.

1903 – В Санчи на пляцу при ул. Ягайлоньскі, купеним в 1900 році для руской бурси, збудовано мурувани будинок для цілої бурси.

– В церкви в Лабові зробено другі насцьинні розпис. Перши розпис зробено недовго по збудуваню церкви.

– Єгомосьць Василь Масцюх зробили докторат з теології на Віденьским університеті.

– Створено шлях туристични з Півнични до Щавниці.

1913 – В Бовцарйові зробено поліхромію в церкви і вибудовано плебанію, гарди біли дворец.

– Єгомосьць Роман Прислопскі зачали редагувати двомісячник «Світ», котри виходив в Санчи, до першої світової війни.

1923 – В Бовцарйові гродився Семан Мадзелян, прозаїк, поета, публіциста, автор м.ін. збірника репортажив і споминив «Smak dolі». Бив активним дописувачом до української преси в Польщі і за границьом. Дебютував в середині 1960-х років на «Лемківські Сторінці» тижневика «Наше Слово». Гмер в 2015 р.

– Во Фльоринці гродився Гриц Пецух, знани на світі лемківські ризбяр. Гмер в 2008 році в Закопанім.

– В Новівси гродився Петро Гойняк греко-католицький дяк на Лемківщині (од 1944 р. в Новівсі і в Лосім) і

на вигнаню, засновник церковних хорів і весільних капелі. Гмер в 2015 р.

– В Бовцарйові гродився поета Нестор Репела. Виселени по війні на Донецчину, гмер

гин в 2002 році.

– Церков в Мухнацці ошалувано, побито бляхом і одмалувано здвору.

– В Полянах на новим цмонтери парафіяне поставили камінни пам'ятник завершени східним трираменним крестом з написом НА БОЖУ СЛАВУ ЖЕРТВУВАЛИ СЕЙ ПАМ'ЯТНИК ПАРАФІЯНЕ. Фундували го

головні мешканці села, котри емігрували до Гамерики.

– Польскі міністер S. Głąbiński вислав писмо до шкільних іншпекторів, в котрим наказувано, жеби вшитки написи і шильди на школах били лем в польскій мові. Шкільни іншпектори преслили тото писмо до учителів.

1933 – В Перунці гродився Ладомір Шафран, автор вірши. Писав під псевдонімом Володимир Кочерга м.ін. до Нашого слова. Гмер в 2011 р.

1943 – В Білі Воді гродився Филип Іконяк, громадскі діятель на Шляхтвіщині. Гмер 7.01.2017 р.

– Візйитация православних церков в Баниці і Богуши през владику Палладія.

– В Крільові Рускі (в греко-католицькій родині) гродився Вань Лабовскі, маляр.

Жерела:

1. D. Blazejowskyj, Historical Šematism of the Eparchy of Peremyśl including the Apostolic Administration of Lemkivščyna (1828-1939), Lviv 1995
2. E. Drozd, Muszyńskie cmentarze//Almanach Muszyny 1997
3. F. Kyrk, Tylicz. Ze studiów nad miastami i miasteczkami w rejonie osadnictwa łemkowskiego w okresie przedrozbiorowym//Łemkowie w historii i kulturze Karpat, cz. pierwsza, red. J. Czajkowski, Sanok 1995
4. І. Красовський, Діячі науки і культури Лемківщини, Торонто-Львів 2000
5. Лемківскій календар 1993, ред. П. Трохановскій, Лігниця-Крениця 1993
6. S. Miczulski, Początki Muszyny//Almanach Muszyny 1997
7. S. Pietrzak, O dokumencie z 1209 roku//Almanach Muszyny 1996
8. J. Rieger, Słownictwo i nazewnictwo łemkowskie, Warszawa 1995
9. Słownik geograficzny Królestwa Polskiego i innych Krajów Słowiańskich, t. I, Warszawa 1880
10. H. Stamiński, Poprawki i uzupełn. prac historycznych o Sądecczyźnie//Rocznik Sądecki t. IX, Nowy Sącz 1968
11. T.M. Trajdos, Osadnictwo na Łemkowszczyźnie//Magury 90, Warszawa 1990
12. M. Trochanowski, Słownik polsko-zachodniołemkowski Słownyk polsko-zachodniołemkowski, Przemyśl 2019
13. С. Шах, Між Сяном і Дунайцем, ч. 1, Мюнхен 1960
14. Шематизм Греко-Католицького Духовенства Апостольської Адміністрації Лемківщини, Львів 1936

Текст написано західньолемківским піддіалектом.

Новий Рік приходить до нас двараз. Перший раз за новим календарьом на Сильвестра і другий раз за «нашим» старим календарьом 13 січня на Маланку, то є в іменини Меланії. В тим році і єден і другий Новий Рік не є для нас веселий, бо наши люде гинут і мерзнут в Україні. Але все на Новий Рік позераме з надійом же буде ліпший. А тота найвекша надія на того, жеби прогнати москалів і жеби закінчилася війна (лем з перемогом України).

Гнеска хочу вказати сьвятого Сильвестра, котрий не лякався боронити правду в християнстві і за того став сьвятим для католицької і православної Церкви. Став сьвятим хоч не загинув смертьом мученика. Більшість перших сьвятих Церкви то мученики за віру. Гнеска Україна ціж бореся за правду, жеби врятувати не лем свою волю але і волю Європи, а може і цілого сьвіта. Ворог страшит ядерном збройом, можеме шитки потерпіти.

Сьвятий Сильвестер народився в другій половині III віку в Римі, гмер 31 грудня 335 рока. Бив 33 папом римским од 31 січня 314 рока до 31 грудня 335 рока.

Ім'я Сильвестер значит по-латині - «мешканець ліса». Сильвестер як скоріше єм написав народився в Римі. Його тато Руфін бив священником та в часі переслідувань християн за панування цисаря Діоклетіяна переховував літургичні книги. Подібні як наши люде по вигнанню в 1947 році по акції «Вісла». Колі барз скоро гмер Руфін, його жена, мати Сильвестра віддала сина на виховання до побожного священника.

Учитель Сильвестра, пресвітер Квіриній, дав йому добру осьвіту і виховав на правдивого християнина. В своїй вірі він барз поважав милосердя для ближнього, зато опікувався вірними котри ішли в прощах до сьвятих місць. Він гостив їх в своїм домі і помагав, жеби далі могли іти в дорогу. Сьв. Маркелін, папа римський, висьвятив Сильвестра на священника. А по смерті папи Мільтіада (314 рік) римски християне, котри цінили чесноти Сильвестра, вибрали його на нового папу. Він дбав о чистоту життя свого духовного стада, пильнував, жеби пресвітери строго виконували своє служіння, не обтяжувалися штоденними справами. За радом Сильвестра, володар Костянтин Великий збудував у Римі сім великих базилік, де християне могли отверто, без нияких переслідувань сьвяткувати сьвята на честь Господа і сьвятих мучеників. Папа Сильвестер посьвятив ціж базиліку сьв. Петра в Римі (18 листопада 325 рока) і базиліку сьв. Івана на Лятерані (в 324 році). Сьвятий Сильвестер впровадив нови назви днів тижня, перемінив неділю яку називано «дньом сонця», на ден Господній. Він переконав цисаря Костянтина Великого, жеби неділю проголосив дньом вільним від праці. А било то в 321 році. За його панування засуджено ціж єрес Арія.

Сьвятий Сильвестер гмер в Римі 31 грудня 325р., похоронено його в катакомбах Присцилли. Його понтифікат тирвав 21 років, 10 місяци і 11 днів. В 7 столітї збудувано базиліку в його чест. Його ім'я ціж є зв'язане з Ордером Сьвятого Сильвестра і сьвяткуванням Нового Рока. То бив третій папа, який гмер природньом смертю. Тридцет його попередників, яки засідали на престолі сьвятого Петра гмерали мученичком смертю.

Католицька Церква сьвяткує його пам'ят 31 грудня, а православна 15 січня. На східних іконах він є вказаний як старший мужчина з коротком сивом бородом і довгими кучерявими волоссями, в східним одязі владики, котрий в руках тримат Євангеліє. Латинська Церква вказує його в одязі папи-владики Риму. При ньому на образах часто є костел, трираменний хрест, сьвята книга, палій, тяра, пасторал, ангел, мушля, бик і дракон під ногами сьвятого. Сьвятий Сильвестер є покровительом звіврат, котри маме на газдівці і їдла котрим їх кормиме. І ту пригадую собі, як дзєчко разом з братом Ярком і дідом Петром перед Велієм ішли зме по сьвяточне сіно. Найперше дідо кормив при словах молитов корови і коня. На кінець просив Бога, жеби в останню дорогу ту на землі завюз го вірний кінь. Так і в Різдваїні сьвята і на кінець рока наши люде позералі на Новий Рік з надійом, же буде ліпший. Думали на худобу, котра дарувала в газдівці достаток і знали же не буде голоду. Ім'я Сильвестер в мойой родині мав уйко (муж сестри мойой бабці з Новівси).

Колі в ден Сильвестра будеме задумуватися над Старим Роком і витати Новий Рік, згадаїме сьвятого Сильвестра, котрий своїм житям вказав же маючи владу, богатство, можна бити ціж скромним чловеком, який любить других. А в часі війни нам гнеска то барз потрібне.

24.10.22 Лося. В селі поховали людски кістки, знайдені над берегами штучного озера Климківка. В 90 роках XX століття на ріці Ропі, близько сіл Климківка, Лося і Устя Руске збудовано дамбу. Перед залянням села зроблено ексгумацію на цмонтіри, кости перевезено на цмонтір в Лоси. Цілий 2022 рік била велика посуха, яка занизила рівень води. 19 вересня туристи повідомили поліцію в Горлицях, же на березі штучного озера видно людски останки. Ол вистосувало лист до війта гміни Устя Горлицке і директора Регіонального управління водного гогсподарства в Ряшеві, в котрим домагалися передання кости на паракфіяльний цмонтір в селі Лося.

25.10.2022 Краків. Професор Іван Суханич, працівник Аграрного університету в Кракові, найшовся на списку 2% найліпших на світі науковців. Список підготував Стенфордський університет на основі так званого бібліометричного індексу. Науковец родом з Новиці ціле життя працює на ниві фізики, а особливо досліджує керамічні і композитови матеріали.

5-6.11.2022 В Пшемкові і Шпротаві по раз 15 мала місце «Стріча трьох поколінь з лемківском культуром». Перший раз стріча тирвала два дни. Стрічу організувало Товаришиня лемків, а господарями били члени ансамблю пісні і танцю «Ластівочка».

6.11.2022 Гладішів. Митрополит Перемишко-Варшавський УГКЦ в Польщі кир Євген Попович посвятили новий розпис церкви Вознесіння Господнього в Гладішові. Авторами проєкту розпису сут Алина Грубець і Іван Панас,

Розпис гладішівської церкви

ТЕКСТ **ВАСИЛЬ ШЛЯНТА**

Інфо за лем-часом

з циклю Лемківська хроніка

студенти Кафедри сакрального мистецтва Львівської національної академії мистецтв. Розпис то їх дипломна праця під наглядом др. габ. Коста Марковича. Церква в Гладішові била побудована гуцульськими теслями в роках 1938-1939.

12-13.11.2022 В Бардйові і Пряшові Центральна рада Союзу русинів-українців Словаччини організувала 48 огляд народних пісень «Маковицка струна». На концертах виступили виконавці з цілою Словаччини і гости з Сербії і України. Традиційно жирі вибирало найліпших співаків в категорії соло, дуо і тріо.

12.11.2022 Лігниця. Лігницький гурток Ол організував забаву остаткову «ЛЕМКИ - УКРАЇНИ». На забаві заграло 6 ансамблів: «Роман Ладна і Гудаки», «Клюб 46», «Водограй», «Ефір», «Демай» і «ДаМир». Ансамблі заграли безкоштовно. Зібрані гроші переслано Fundacji Magia Karpat на поміч Україні.

19.11.2022 Горлиці. Мала місце прем'єра XXII «Лемківського Єрусалиму» в Центрі культури ім. Б. І. Антонича в Горлицях. Можна було обізнати праці: Терези Барабаш, Михайла Барабаш, Никифора – Епіфанія Дровняка, Наталії Гладик, Олексія Горошко, Гжегожа Козери, Юстини Мендралі, Данила Мовчана, Тетяни Скоромной, Гжегожа Штвєртні, Штефана Телепа, Йоанни Земанек.

3.12.2022 Лігниця. Мав місце вернісаж і спітканя з авторами і кураторами XXII «Лемківського Єрусалиму». Тематика виставки то «Новий Єрусалим». Бєсїду о цьогорічній концепції Єрусалиму, презентуваних працях, справах лемківської культури провела Юстина Теодорчик. Гостями бєсїди били професори і куратори: Йоанна Земанек і Гжегож Штвєртня, як тіж Наталія Гладик. Виставу можна видіти до 15.01.2023 р. в Галереї Штуки в Лігници, пл. Катедральна 1.

4.12.2022 Лігниця. В рамках проєкту «Зустрічі з Лемківщином» реалізованого през Об'єднання лемків проведено стрічу з професором Андриєм Ксенічем з Зеленої Гори, який бєсїдував на тему «Пословиці і прислів'я — велике богатство нашої культури». В другій частині стрічи «Співанки не лем з Боднарки» виступили боднарчане, які оповідали о перших роках на чужині, зберіганю традицій привезених з рідної землі, взаємної помочи і пошані наших люди.

Голова гуртка ОЛ Адам Ве'вюрка частує честком мера міста Лігниць Тадеуша Кжаковского

Єпископ св'ятий Миколай завітав до діти в Патоці.

11.12.2022 Лігниця. Юж 21 раз в Лігницьким центрі культури проходило св'ято «Велия народів». До стола засіло 10 меншин. На тоту урочистіст кожна меншина приготує традиційни страви і оповідає коротко о св'ятотчних звичаях. Винятково численна била репрезентация українців. При столі било місце для біженців, які в Лігниці найшли своє спокійне місце.

18-19.12.2022 Св'ятий Миколай Чудотворец в православних и греко-католицких парафіях гречним діточкам вручав заслужени подарунки. Діти дякували Добродію віршиками и співаночками.

Лемківський народний календар

Користаючи з книжки Василя Баволяка під наголовком «Лемківські приповідки і приказки зо Святковий Великої і околиць» лемківський народний календар опрацював для Вас **Іван Рубіч**

Зима

Іде зимиско з голодним писком.
Іде зима кудлата, рихтуй нарти і санчата.
Зима ся зв'ідає де било літо.
В зимі ден як в жаби хвостик.
В зимі сонце св'ітит, а не гріє.
В зимі тяжко, мороз не нанашко.
Зима добра мати, бо позвалять долго спати.
Зима з ледом, літо з медом.
Тому страшна зима, хто дров не ма.
Хоцби яка страшна зима, то лем до яри потримат.
Як без зиму гола скиба, то літо не вродит хліба.

Як в зимі мороз пече, то в літі з неба тече.
В січні вітер блискат, а мороз тріскат.
Як в січні тріскають морози, то в літі до хліба вози.

Як в січні гріє, то в літі ліє.
Січень, сніг з вітрами, а люде трясуть зубами.
На січень і лютий, мусит бити кін подкутий.
Конец лютого показує, най ся газда до яри рихтує.
Зв'ідає ся лютий, чи-с добрі взутий.
Лютий в ден хлюпоче, а в ночи тріскає.
Лютий лютує, але яри дорогу рихтує.
Лютий по кризі їхат на телізі.
Лютий часто дуріє, то морозит, то гріє.
Лютий вираблять, што хоче, то морозит, то хлюпоче.

ВАТРА

lem.www - вартат зазріти, послухати...

Центр культури ім. Б.-І. Антонича в Горлицях:
концерти, виставки, прелекції, презентації;
Бібліотека ім. Василя, Теофіля і Олександра Курилів
www.facebook.com/CKAntonycz

Свято лемківської культури "Лемківська ватра"
Ждиня, 22-24 липня 2022 р.
www.watrazdynia.pl; www.lemkounion.pl

Лемківська освітня фундація ім. І. Криницького
<http://lemkoeducationfound.is-great.org>

Радіо „Кермеш” Передачі: неділя 22:30
www.facebook.com/Kermesz

Радіо „Скриня” Передачі: понеділок 18:10
www.radio.rzeszow.pl/audycje

„Лемківська сторінка” www.nasze-slowo.pl

Радіо „Радіо лемко” www.radio-lemko.pl

Комплекс загальноосвітніх шкіл № 4 у Лігниць

ім. Б.І. Антонича - www.zso4legnica.pl

Комплекс загальноосвітніх шкіл № 2 у Перемишлі

ім. М. Шашкевича - www.szazsk.edu.pl

Світова федерація українських-лемківських
об'єднань www.sfulo.com

Publikacja wyraża jedynie poglądy autora/ów i nie może być
utożsamiana z oficjalnym stanowiskiem Ministra Spraw
Wewnętrznych i Administracji.

П о д я к а

Пожертви на статутну діяльність ОЛ
(в тім часопис **ВАТРА**):

Лідя Євусяк

Сердечно дякуємо всім, які нам
допомагають. Боже заплат!

Редакція **ВАТРИ** Головна управа ОЛ

Передплата ВАТРИ

Ціна одного примірника 5 zł. + 3,9 zł. поштової оплати в Польщі.
Річна передплата 4X5 zł. + 15,60 zł. (кошти пересилки) = 35,60 zł.

Від закордонної пересилки однієї „Ватри” поштова оплата - 13 zł.
Річна закордонна передплата 4x5 zł. + 52 zł. = 72 zł. (кошти пересилки) = 72,00 zł.

Передплату замовляти за адресою Редакції.
Вплати просимо пересилати на банківський рахунок:
Zarząd Główny Zjednoczenia Łemków
BANK PEKAO SA: nr konta 83-1240-5110-1111-0000-5207-8745

Zrealizowano dzięki dotacji Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji

Видає / Wydaje

ZJEDNOCZENIE ŁEMKÓW Zarząd Główny
ul. Jagiełły 2, 38-300 Gorlice; tel./fax 18 35 32 906
www.lemkounion.pl; lemkounion@poczta.onet.pl

ВАТРА
квартальник

Редагує колегія

Анна БУКОВСКА **головний редактор**, Ігор КОВАЛЬСЬКИЙ дизайн
Адам ВЄВ'ЮРКА редактор на Західні Землі e-mail: adamwiew@wp.pl
Григорій СУХАНИЧ, Василь ШЛЯНТА, Наталія ГЛАДИК, Анна БАРНІТ,
Кир Аркадій ТРОХАНІВСКИЙ.

Технічне оформлення Drukarnia „Kwadrat” Nowy Sącz

ADRES REDAKCJI ul. Dworzysko 5, 38-300 Gorlice, e-mail: redakcja.watra@interia.pl

Redakcja zastrzega sobie prawo skrótów oraz korektę językową nadesłanych tekstów.
Redakcja nie odpowiada za treść materiałów pozaredakcyjnych, nie zawsze zgodnych z jej poglądami.

ТАКИ ЗМЕ ПАРАДНИ!

(гроджени в 2022 р.)

Іван Возняк
Вроцлав

Міра Цокан
Лігниця

Юліян Дзюбіна
Олесьніца

Данило Сидор
Перемишль

Мамо, а тото што?

КАТУЛЬКА

(ua. качалка, pl. wałek do ciasta)

ЗБРЕЗКЛЕ МОЛОКО

(ua. кисле молоко, pl. zsiadłe mleko)

НАРУБИ

(ua. навиворіт, pl. na lewą stronę)

КУРАСТРА

(ua. молозиво, pl. siara)

ТРИЦИТ

(ua. бурчить pl. gdera)

НАРОКОМ

(ua. навмисно pl. umyślnie)

Конкурс для учнів початкових шкіл
ЛЕМКІВЩИНА ВКЇМ ДІТИНИ

ВШІТКИ СВАТИ НА ЛЕМКІВСЬКИХ ІКОНАХ

Категорія 1
кляси 0-4

Категорія 2
кляси 5-8

Термін присилання прац 1.06.2023

Результати конкурсу 16.07.2023р. Ждиня

Дрібниці на сторони: www.lemkounion.pl/konkursy.html

